

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

THÁKUROVA 3, 160 00 PRAHA 6

Katedra/Ústav: Ústav dějin křesťanského umění

Posudek vedoucího/vedoucí diplomové práce

jméno vedoucího/vedoucí Doc. PhDr. Michaela Ottová, Ph.D.

Autor/autorka práce: Matěj Pospíšil
Studijní program/obor: Obecná teorie a dějiny umění a kultury, Dějiny kře
Název práce: Zlíchovský oltář a tvorba Mistra IP v Čechách
Vedoucí práce:
Rozsah práce: 114 stran

1. Kritické zhodnocení

Kritéria hodnocení	splň uje bez výh rad	splň uje s dr obn ými příp omí nka mi	splň uje s výh rad ami	Nes plň uje
A. Formální a jazyková kritéria				
Práce odpovídá rozsahovým podmínkám	☒	☐	☐	☐
Práce má odpovídající jazykovou úroveň (pravopis, stylistika)	☒	☐	☐	☐
Formální zpracování práce (celková struktura a její logičnost)	☒	☐	☐	☐
Dodržení stanovených zásad citačních pravidel; formální jednota poznámkového a kritického aparátu	☒	☐	☐	☐
Zpracování příloh	☐	☐	☐	☐

Celková typografická úprava	☒	☐	☐	☐
B. Obsahová kritéria				
Práce jasně formuluje své cíle a metodiku jejich dosažení	☒	☐	☐	☐
Práce stanovených cílů dosahuje	☒	☐	☐	☐
Práce kriticky pracuje s primárními prameny i sekundární literaturou	☒	☐	☐	☐
Autorovy/autorčiny soudy a hodnocení jsou argumentačně podloženy	☒	☐	☐	☐
Autor/ka umí pracovat s odbornou terminologií a využívá jí	☒	☐	☐	☐
V práci jsou jasně vyjádřeny dosažené cíle	☒	☐	☐	☐
C. Celkový přínos práce Tuto část je vhodné rozvést v bodě 5.				
	ano	ne		
Práce je kompilační prací	☐	☒		
Práce se zabývá dosud nezpracovaným tématem	☐	☒		
Práce přináší nové poznatky	☒	☐		
Práce navrhuje nové metodické přístupy	☐	☐		
Práce má metodologický/teologický přínos	☒	☐		
D. Průběh zpracování práce				
	ano	ne		
Autor/ka pravidelně konzultovala s vedoucím práce	☒	☐		
Autor/ka přicházela se samostatnými tvůrčími podněty	☒	☐		

2. Celkové hodnocení práce

(stručná charakteristika (v případě potřeby je možné užít zvláštní přílohy))

Cílem diplomové práce je představení složitě, v literatuře již dlouhou dobu frekventované problematiky svázané s vrcholnými díly tzv. Podunajské školy, díly připsanými mistru IP. Zlíchovský oltář patří mezi klíčová díla připsaná tomuto autorovi na našem území a o vážnosti tématu tak není pochyb.

Diplomová práce je logicky členěna, autor subtilně anotuje dosavadní literaturu a snaží se v chronologickém sledu představit otázky, které byly v minulosti v těchto souvislostech řešeny. Nutno podotknout, že Mistru IP byla v minulosti věnovaná důkladná pozornost ze strany českých badatelů (především Kropáček, Homolka, Müller) a v nedávné době vyšla i obsáhlá monografie (Reisinger-Weber). Pro autora diplomové práce to byla vhodná situace věnovat skutečně detailní pozornost speciálním otázkám souvisejícím s tímto mistrem, která předpokládala autorovu badatelskou připravenost a v určitém ohledu i zralost. Matěj Pospíšil se zhostil tohoto úkolu skutečně velmi zdařile, a subtilní řešení problematiky mu umožnilo nejen přiklonit se k některému z dosavadních názorů, ale též postavit hypotézu novou, vycházející z širokého rejstříku metodických přístupů (např. otázka objednavatele zlíchovského oltáře – Zdeňek Lev z Rožmitálu). Na půdorysu dosavadní literatury autor vybral vhodně klíčové, nejednoznačně zodpovězené otázky spojené s působením Mistra IP v Čechách a především se samotným Zlíchovským oltářem. Vhodně vybrané otázky se pak staly jakousi osnovou práce.

Matěj Pospíšil tak věnuje důkladnou pozornost sporné otázce hypotetického působení dílny Mistra IP přímo v Čechách, a to na základě analýzy dochovaných děl v českých sbírkových fondech a též v souvislosti s možnostmi interpretace J. Müllerem publikovaných dopisů Zdeňka Lva z Rožmitálu (Umění 1982). Autor věnuje též pozornost charakteristice „autorského“ stylu Mistra IP a možnostem „hledání jeho ruky“ na dílech dochovaných v Čechách. Charakteristiku stylu mu umožňují signovaná díla (pojetí prostorové iluze, zpracování krajiny, anatomie a tělesnost figur, absence polychromie), která se snaží komparovat, především se s provedením sochařsky exponovaných částí soch a reliéfů (obličej, ruce). Závěry vycházející z kvalitních formálních popisů a analýz jsou sympaticky opatrné, s vědomím složitosti tvůrčího procesu v závěru středověku (grafické předlohy, dílenská spolupráce, špatný stav dochování, nepolychromované dílo vs. dílo s barevně působícím povrchem apod.), které relativizují autorská připsání především ve vztahu dílna - okruh. M. Pospíšil věnuje též důkladnou pozornost otázce grafických předloh, a to jak z oblasti Podunají (Altdorfer, Huber, Dürer), tak srovnání s grafickým dílem A. Mantegni. Právě tato srovnání ho vedou k úvaze, že pobyt Mistra IP v Itálii není nutné předpokládat. Zajímavým způsobem je řešena otázka funkce Zlíchovského oltáře, tedy zda jde o epitaf či votivní oltář, jejichž ostré odlišení se snaží autor znejistit či rozvolnit (Zde by bylo možné doplnit práce O. Jakubce věnované tomuto tématu). Rozbor ikonografie autor omezuje, stejně jako dosavadní literatura, na střední část – reliéf s klečícím rytířem a smrtí, který vedl k interpretaci výjevu jako votivního oltáře (záchrana před smrtí). Oltářní celek ovšem ukazuje spíše na ideu spásy člověka a jeho cesty k životu věčnému skrze Krista, Pannu Marii a přímlyvce. Toto téma je doprovázeno nejen Posledním soudem, ale i výběrem reliéfů odkazujících na Kristovo utrpení a zmrtvýchvstání a následování Kristovy spasitelské oběti. Takový to koncept není charakteristický pouze pro katolické vyznání, jak předpokládá autor, ale je vlastní i konfesi utrakvistické.

Další část se věnuje stylové analýze Zlíchovského oltáře, kde autor prokazuje, že si tuto

metodu zdárně osvojil a umí ji dobře aplikovat. Následuje hypotetická rekonstrukce oltáře dle dosavadní literatury a klíčová kapitola sledující problematiku donátora Zlíčovského oltáře. Autor podrobuje konstruktivní kritice identifikaci rytíře publikovanou J. Fajtem (Štěpán Šlik) a rozvedenou M. Bartlovou. Použitím obdobného metodického modelu navrhuje novou identifikaci se Zdeňkem Lvem z Rožmitálu. Použitá argumentace je relevantní, i když z důvodu neexistence pramenů o původu a jménu donátora, může zůstat pouze v rovině hypotetické.

Diplomová práce Matěje Pospíšila splňuje své zadání. Autor prokázal, že si osvojil rejstřík badatelských metod od formálního rozboru, kulturní historie po ikonografii či nové přístupy (umění jako *Heresschaftsinstrument*). Práce je psaná velmi pečlivě, kultivovaným jazykem a ukazuje zralost badatelského přístupu (78 stran, 331 poznámek). Autor si je dobře vědom, omezené výpovědní hodnoty svých soudů a nutnost kritického zvažování veškerých dosavadních hypotéz.

Z uvedených důvodů doporučuji práci M. Pospíšila vřele k obhajobě.

3. Otázky a náměty práce k diskuzi při obhajobě

Připomínky a otázky k obhajobě:

- jaká by byla liturgická funkce zavíracího oltáře jako votivního oltáře? Kdy byl oltář otevírán a jaká by mohla být ikonografie jeho zadních stran? Komu by byl zasvěcen?
- Je možné vidět v objednavateli oltáře v kostele Panny Marie před Týnem příslušníka vysoké šlechty? Šlo o městský utrakvistický kostel (viz práce M. Bartlové).
- V dopise Zdeňka Lva z Rožmitálu se opakovaně hovoří o „tabuli“ se sv. Annou, je možné to spojovat s oltářem?
- Je možné zcela vyloučit přítomnost Hezlise z Pasova v Praze? Známe příklady umělců tvořících mimo cechovní regule ve městech, a to například i pro městské rady.
- Je nějaký přímý důvod pro zobrazení Zdeňka Lva z Rožmitálu jako rytíře v brnění?

Doporučení práce k obhajobě	doporučuji
------------------------------------	------------

Návrh doporučení k obhajobě: doporučuji, nedoporučuji

Datum:

Podpis: